

FILOLOGIA POLSKA 2025 (11)

**ROCZNIKI NAUKOWE
UNIwersytetu Zielonogórskiego**

*Pamięci
Profesora Władysława Magnuszewskiego –
w stulecie urodzin (1925-2025)*

RADA NAUKOWA

Dejan Ajdačić (Uniwersytet Łódzki), Piotr Borek (Uniwersytet im. KEN w Krakowie), Marian Bugajski (Uniwersytet Zielonogórski), Zbigniew Chojnowski (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie), Tetiana Czernysz (Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kijów, Ukraina), David Frick (University of California, Berkeley, USA), Alfred Gall (Johannes Gutenberg University Mainz, Moguncja, Niemcy), Leszek Jazownik (Uniwersytet Zielonogórski), Sergij Jermolenko (O.O. Potebnia Institute of Linguistics in Kyiv, Kijów, Ukraina), Ała Krawczuk (University of Lviv, Lwów, Ukraina), Sławomir Kufel (Uniwersytet Zielonogórski), Leszek Libera (Uniwersytet Zielonogórski), Krzysztof Maćkowiak (Uniwersytet Zielonogórski), Małgorzata Mikołajczak (Uniwersytet Zielonogórski), Wołodmyr Morenec (National University of Kyiv-Mohyla Academy, Kijów, Ukraina), Marek Nalepa (Uniwersytet Rzeszowski), Teresa Podemska-Abt (University of South Australia, Adelaide, Australia), Olena Polishchuk (Ivan Franko National University in Zhytomyr, Żytomierz, Ukraina), Marta Ruszczynska (Uniwersytet Zielonogórski), Richard Šipek (Library of National Museum in Prague, Praga, Czechy), Marie Sobotková (Palacký University, Olomouc, Olomuniec, Czechy), Anna Szóstak (Uniwersytet Zielonogórski), Bogdan Trocha (Uniwersytet Zielonogórski), Marzanna Użdżicka (Uniwersytet Zielonogórski), Katarzyna Węgorowska (Uniwersytet Zielonogórski), Alois Woldan (University of Vienna, Wiedeń, Austria), Wiesław Wydra (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), Krzysztof Zajas (Uniwersytet Jagielloński), Nataliia Zhukova (National Technical University of Ukraine, „Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”, Kijów, Ukraina)

ZESPÓŁ RECENZENCKI

Sylvia Adamczak-Krysztofowicz (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), Iwona Benenowska (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy), Krzysztof Biliński (Uniwersytet Wrocławski), Renata Bizio (Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie), Piotr Briks (Uniwersytet Szczeciński), Dariusz Brzostek (Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu), Bogdan Burdziej (Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu), Małgorzata Dawidziak-Kładcza (Uniwersytet Wrocławski), Natalia Demianenko (Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kijów, Ukraina), Izabela Domaciuk-Czarny (Uniwersytet im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie), Tetiana Dowżok (Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kijów, Ukraina), Michał Dróżdż (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie), Ewelina Drzewiecka (Instytut Sławytyki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie), Elżbieta Dutka (Uniwersytet Śląski w Katowicach), Tadeusz Gacia (Katolicki Uniwersytet Lubelski im. Jana Pawła II), Jan Galant (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), Przemysław Gębał (Uniwersytet Warszawski), Monika Grygiel (Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Chełmie), Grażyna Halkiewicz-Sojak (Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu), Dorota Heck (Uniwersytet Wrocławski), Violetta Jaros (Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie), Joanna Kamper-Warejko (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), Jolanta Klimek-Grządka (Katolicki Uniwersytet Lubelski im. Jana Pawła II), Piotr Kładczy (Akademia im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim), Elżbieta Konończuk (Uniwersytet w Białymstoku), Tomasz Korpysz (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), Dorota Kozaryn (Uniwersytet Szczeciński), Ewa Krawiecka (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), Katarzyna Krzak-Weiss (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), Grzegorz Kubiński (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), Michał Kuran (Uniwersytet Łódzki), Zdzisław Lec (Uniwersytet Szczeciński), Mariusz Leś (Uniwersytet w Białymstoku), Jarosław Ławski (Uniwersytet w Białymstoku), Kazimierz Maciąg (Uniwersytet Rzeszowski), Tomasz Man (Akademia Sztuk Teatralnych im. S. Wyspiańskiego w Krakowie), Miłosz Markiewicz (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), Jolanta Migdał (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), Mirosława Ołdakowska-Kufel (Katolicki Uniwersytet Lubelski im. Jana Pawła II), Marek Osiewicz (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), Jolanta Pastarska (Uniwersytet Rzeszowski), Franciszek Pilarczyk (Akademia im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim), Katarzyna Sicińska (Uniwersytet Łódzki), Michał Skop (Uniwersytet Śląski w Katowicach), Mirosław Strzyżewski (Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu), Ewa Szudlarek-Smiejchowicz (Uniwersytet Łódzki), Joanna Szydłowska (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie), Agnieszka Tambor (Uniwersytet Śląski w Katowicach), Jolanta Tambor (Uniwersytet Śląski w Katowicach), Małgorzata Ułanek (Uniwersytet im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie), Patrycja Włodek (Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie), Wiesław Wydra (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), Witalij Zacharow (Borys Grinczenko Kyiv University, Kijów, Ukraina), Rafał Zarebski (Uniwersytet Łódzki), Grażyna Zarzycka (Uniwersytet Łódzki), Monika Zaśko-Zielińska (Uniwersytet Wrocławski), Kwiryna Ziemia (Uniwersytet Gdański), Leszek Zwierzyński (Uniwersytet Śląski w Katowicach), Barbara Zwolińska (Uniwersytet Gdański)

REDAKTOR NACZELNY

Radosław Szytber

ZASTĘPCZYNI REDAKTORA NACZELNEGO

Monika Kaczor, Mirosława Szott

SEKRETARIAT ROCZNIKA

Katarzyna Grabias-Banaszewska, Agnieszka Gruszka, Irmina Kotlarska, Dorota Szagun, Izabela Tarasczuk (współpracownik), Alicja Trembowski (współpracownik), Natalia Zotowa (współpracownik), Kamil Banaszewski

REGIONALIA LUBUSKIE (szefowa rubryki)

Mirosława Szott

ADRES REDAKCJI

Uniwersytet Zielonogórski, Instytut Filologii Polskiej (sekretariat, pok. 212)
65-762 Zielona Góra, al. Wojska Polskiego 69
(korespondencję prosimy zaopatrywać w dopisek: „Filologia Polska. Rocznik”)

Drukowana postać rocznika jest jego wersją podstawową

SERWIS INTERNETOWY

<http://www.rocznik.ifp.uz.zgora.pl>

FILOLOGIA POLSKA 2025 (11)

**ROCZNIKI NAUKOWE
UNIwersytetu ZIELONOGÓRSKIEGO**

REDAKCJA NAUKOWA ZESZYTU

Monika Kaczor
Janusz Królikowski

RADA WYDAWNICZA

Mariusz Nacz (przewodniczący),
Paweł Andrzejewski, Andrzej Bisztyga, Bogumiła Burda,
Joanna Dec-Pietrowska, Beata Gabryś, Mariusz Jenek,
Aleksandra Kruk, Franciszek Runiec (sekretarz)

UNIWERSYTET
ZIELONOGÓRSKI

REDAKCJA JĘZYKOWA

Beata Toczewska

KOREKTA

Aldona Reich
Irmina Kotlarska (j. angielski), Alicja Trembowski (j. angielski)

PROJEKT TYPOGRAFICZNY, SKŁAD

Anna Strzyżewska

PROJEKT OKŁADKI

Katarzyna Grabias-Banaszewska

Zdjęcia Władysława Magnuszewskiego wykonał Czesław Łuniewicz (1927-2014). Cykl przechowywany jest obecnie w Archiwum Państwowym w Zielonej Górze (sygn. 89/1420/o/1/288; Zespół [1420]: Czesław Łuniewicz – spuścizna; sygn. 288, tytuł serii: Portrety)

Rękopis Profesora Władysława Magnuszewskiego pochodzi z domowego archiwum Radosława Szybera. Fot. Aneta Szyber

© Copyright by Uniwersytet Zielonogórski
Zielona Góra 2025

ISSN 2450-3584 (wersja drukowana)

ISSN 3072-1245 (wersja online)

DOI (kompletnego numeru rocznika)

<https://doi.org/10.61827/fpv11.2025>

Creative Commons

Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne –

Bez utworów zależnych 4.0 Międzynarodowe

(CC BY-NC-ND 4.0)

Rocznik jest indeksowany i dostępny w bazach: Academica, Arianta, Academic Journals, BASE, BazHum, Biblioteka Nauki, BIP Finder, CEJSH, Cite Factor, CORE, Crossref, DOAJ, ERIHPLUS, FBC, Free Full PDF, Google Scholar, INFO NA, Index Copernicus International, MIAR, Most Wiedzy, Omnis, OpenAIRE Explore, OpenAlex, PBN, Platforma Otwartej Nauki, pol-index (do 2021 roku), RefSeek, Responsible Journals, Semantic Scholar, WorldCat.org. W roku 2025 eksperci Index Copernicus International kolejny raz poddali rocznik ewaluacji, w efekcie tytuł znalazł się w obrębie ICI Journals Master List 2024 ze wskaźnikiem ICI[alue] na poziomie 95,51 (za 2023 rok – 90,93).

Część naukową numeru poddano analizie programowi antyplagiatowemu (Crossref Similarity Check Powered by iThenticate).

OFICyna WYDAWNICZA

UNIWERSYTETU ZIELONOGÓRSKIEGO

65-246 Zielona Góra, ul. Podgórna 50, tel. (68) 328 78 64

www.ow.uz.zgora.pl, e-mail: sekretariat@ow.uz.zgora.pl

SPIS TREŚCI

- Słowo wstępne** (redaktor naczelny) • 9
Wprowadzenie do zeszytu (redaktorzy tomu) • 11

STUDIA I MATERIAŁY

WOKÓŁ WARTOŚCIOWANIA

- JANUSZ KRÓLIKOWSKI • 17
Pochlebstwo – nadużycie języka i trucizna wzajemnych relacji.
Perspektywa średniowieczna
ZDZISŁAW KŁOS • 29
Język polityki w nazwach ulic? Przypadek Warszawy
DOROTA DĄBROWSKA • 43
O wartościowaniu w reportażu – między refleksyjnością a osądem
MAGDALENA HAWRYSZ, JULIA WOJTYSIAK • 53
Wpisy Przemysław Czarnka na platformie „X” – wybrane aspekty

ZAPISY, STUDIA, DOKUMENTY

- WIOLETTA STAŃCZAK • 65
„W Drodze”. Głos polskiej emigracji na Bliskim Wschodzie podczas II wojny światowej (od początków czasopisma po powstanie warszawskie)
MACIEJ F. KUBIAK • 89
Kreacja – obraz – mit. Wyobrażenie kobiety w twórczości Stanisława Staszewskiego
PAULINA ZWOLIŃSKA-PIENIAŻEK • 117
Fenomen audycji omawiających listy do redakcji (tzw. skrzynki) w Polskim Radiu okresu międzywojnia
PAULINA BOROWCZYK • 127
Shrekorewolucja, czyli przełomowy charakter produkcji animowanych
DOMINIKA IZDEBSKA-DŁUGOSZ • 145
Świadomość metodologiczna studentów oraz studencki projekt badawczy w dydaktyce metodologii badań glottodydaktycznych
PIOTR KŁADOCZNY • 159
Badania polskiej leksyki zmysłowej na podstawie tekstów literackich
DOMINIKA POROSZEWSKA • 175
Kreatywność genologiczna w podkaście Joanny Okuniewskiej *Ja i moje przyjaciółki idiotki* – badania wstępne

RECENZJE

- IZABELA JABŁOŃSKA • 193
Zauważyć kobiety w języku (M. Hawrysz, M. Kaczor, P. Kładoczny, K. Rostkowska, M. Steciąg, *Leksykon żeńskich nazw stanowisk, funkcji i tytułów na Uniwersytecie Zielonogórskim*, Zielona Góra 2024, Wydawnictwo Instytutu Filologii Polskiej)
IZABELA TARASZCZUK • 197
W stronę światła. Recenzja zbioru opowiadań *Bez nadziei* studentów pierwszego roku dziennikarstwa i komunikacji społecznej Uniwersytetu Zielonogórskiego pod redakcją prof. Moniki Kaczor

REGIONALIA LUBUSKIE

PRZEGLĄDY I OMÓWIENIA

IZABELA JABŁOŃSKA, MICHALINA MAJKOWSKA, RADOSŁAW SZTYBER ● 205
Działalność Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Zielonogórskiego na łamach rocznika w latach 2015-2024 (numery 1-10)

EUGENIUSZ KURZAWA ● 235
Kilka dekad korespondowania. Listy, które trafiły do Archiwum

MIROŚLAWA SZOTT ● 249
Poezja i proza w *Regionaliach lubuskich* „Filologii Polskiej” w latach 2015-2025. Podsumowanie

MAŁGORZATA MIKOŁAJCZAK ● 257
Sprawozdanie z drugiej konferencji z cyklu „Region w dialogu. Zintegrowane badania nad Ziemią Lubuską”, zorganizowanej pod hasłem „Archiwum: miejsce pamięci – pamięć miejsca” (Zielona Góra, 14-15 maja 2025 r.)

JOANNA ANDRZEJCZAK ● 265
Niezwykły wojownik 2. Korpusu Polskiego. Niedźwiedź Wojtek – od gór Iranu do serc polskich żołnierzy

JOANNA GORZELANA ● 275
Językowy *savoir-vivre* jako przedmiot nauczania akademickiego

KAMIL BANASZEWSKI ● 277
Bibliografia lubuskiej polonistyki akademickiej za rok 2024

MICHALINA MAJKOWSKA ● 291
„Filologia Polska. Roczniki Naukowe Uniwersytetu Zielonogórskiego” – bibliografia zawartości (2015-2024, numery 1-10)

RADOSŁAW SZTYBER ● 323
Autorzy „Filologii Polskiej” i słowa kluczowe artykułów naukowych z lat 2015-2024 (numery 1-10). Raport redakcyjny

POEZJA I PROZA

PATRYCJA MIERZEJEWSKA ● 337
Tryptyk zimowy

GRAŻYNA ROZWADOWSKA-BAR ● 339
[Wiersze]

IZABELA TARASZCZUK ● 343
Wiersz jako protest song

BARTOSZ KONOPNICKI ● 345
[Wiersze]

WŁADYSŁAW EDELMAN ● 347
Bliźniaki

Autorzy numeru ● 365

TABLE OF CONTENTS

- Preface** (Editor in chief) ● 9
Introduction to the volume (Editors of the issue) ● 11

STUDIES AND MATERIALS

ON VALUATION

- JANUSZ KRÓLIKOWSKI ● 17
Flattery – the abuse of language and the poison of mutual relationships. Medieval perspective
ZDZISŁAW KŁOS ● 29
Political language in street names? The case of Warsaw
DOROTA DĄBROWSKA ● 43
On valuation in reportage – between reflectiveness and judgement
MAGDALENA HAWRYSZ, JULIA WOJTYSIAK ● 53
Przemysław Czarnek's entries on the platform „X” – selected aspects

NOTES, STUDIES, DOCUMENTS

- WIOLETTA STAŃCZAK ● 65
“W Drodze” [“En Route”] – the voice of Polish emigration in the Middle East during World War II (from the beginnings of the magazine to the Warsaw Uprising)
MACIEJ F. KUBIAK ● 89
Creation – image – myth. The female figure in Stanisław Staszewski's oeuvre
PAULINA ZWOLIŃSKA-PIENIAŻEK ● 117
The phenomenon of broadcasts discussing letters to the editor (the so-called ‘mailbag’) on Polish Radio during the interwar period
PAULINA BOROWCZYK ● 127
Shrek-revolution, or the groundbreaking nature of animated productions
DOMINIKA IZDEBSKA-DŁUGOSZ ● 145
Students' awareness of methodology and a students' research project as a methodological tool in applied linguistics
PIOTR KŁADOCZNY ● 159
Research on Polish sensory lexis on the basis of literary texts
DOMINIKA POROSZEWSKA ● 175
Genre creativity in Joanna Okuniewska's podcast *Ja i moje przyjaciółki idiotki* [Me and my idiot friends] – preliminary research

REVIEWS

- IZABELA JABŁOŃSKA ● 193
(To) Noticing women in language (M. Hawrysz, M. Kaczor, P. Kładoczny, K. Rostkowska, M. Steciąg, *Leksykon żeńskich nazw stanowisk, funkcji i tytułów na Uniwersytecie Zielonogórskim* [Lexicon of female job titles, functions and positions at the University of Zielona Góra], Zielona Góra 2024, Wydawnictwo Instytutu Filologii Polskiej)
IZABELA TARASZCZUK ● 197
Towards the light. Review of the collection of stories titled *Bez nadziei* [Without hope] by first-year students of journalism and social communication at the University of Zielona Góra, edited by prof. Monika Kaczor

THE LUBUSZ LAND – REGIONAL MATERIALS

SURVEYS AND REPORTS

IZABELA JABŁOŃSKA, MICHALINA MAJKOWSKA, RADOSŁAW SZTYBER ● **205**
The activities of the Institute of Polish Philology at the University of Zielona Góra in the pages of the yearbook in the years 2015-2024 (issues 1-10)

EUGENIUSZ KURZAWA ● **235**
Several decades of correspondence. Letters deposited in the archive

MIROŚŁAWA SZOTT ● **249**
Poetry and prose in the *Lubusz Land – Regional Materials*’ section of „Filologia Polska” [“Polish Philology”] in the years 2015-2025. Summary

MAŁGORZATA MIKOŁAJCZAK ● **257**
Report on the second conference in the “Region in dialogue. Integrated research on the Lubusz Land” series, held under the theme “Archive: place of memory – memory of place” (Zielona Góra, 14-15 May 2025)

JOANNA ANDRZEJCZAK ● **265**
An extraordinary warrior of the 2nd Polish Corps. Bear Wojtek – from the mountains of Iran to the hearts of the Polish soldiers

JOANNA GORZELANA ● **275**
Linguistic etiquette as a university-level subject

KAMIL BANASZEWSKI ● **277**
Bibliography of The Lubusz Land’s Polish philology academic researchers’ works printed within the year 2024

MICHALINA MAJKOWSKA ● **291**
„Filologia Polska. Roczniki Naukowe Uniwersytetu Zielonogórskiego” [“Polish Philology. Zielona Góra University Research Yearbook”] – contents bibliography (2015-2024, issues 1-10)

RADOSŁAW SZTYBER ● **323**
Authors and keywords of academic articles in „Filologia Polska” (2015-2024, issues 1-10). Editorial Report

POETRY AND PROSE

PATRYCJA MIERZEJEWSKA ● **337**
Winter Triptych

GRAŻYNA ROZWADOWSKA-BAR ● **339**
[Poems]

IZABELA TARASZCZUK ● **343**
A poem as a protest song

BARTOSZ KONOPNICKI ● **345**
[Poems]

WŁADYSŁAW EDELMAN ● **347**
Twins

Authors of the issue ● 365

SŁOWO WSTĘPNE

Numer jedenasty rocznika poświęcony jest pamięci Profesora Władysława Magnuszewskiego – w setną rocznicę urodzin Uczzonego. Nie ma bowiem wątpliwości, iż jest prekursorem zielonogórskiej polonistyki, o którym kolejne pokolenia akademików są obowiązane pamiętać.

Inną jubileuszową okazję – zakończenia największego konfliktu zbrojnego w dziejach – dokumentują dwa teksty tomu. Jeden z nich, będący ciągiem dalszym bibliograficznego rejestru zawartości czasopisma „W Drodze” z numeru poprzedniego, dopełnia próba skrótowego odtworzenia obrazu tego publikacyjnego przedsięwzięcia na obczyźnie w czasie II wojny światowej. Z okolicznością tą, po osiemdziesięciu latach, wiąże się przecież historia Ziemi Lubuskiej w obecnym, już polskim kształcie. I ten kontekst znajduje w tym zeszycie swoje odzwierciedlenie w postaci sprawozdania ze znaczącej konferencji zorganizowanej przez Lubuskie Towarzystwo Naukowe w maju 2025 r. Pamiętamy również o Polskim Radiu, które na falach eteru funkcjonuje od stu lat – o wycinku tej medialnej tradycji można przeczytać w szkicu na temat audycji koncentrujących się na listach od słuchaczy w dwudziestoleciu międzywojennym.

Tym samym uniwersytecki periodyk polonistyczny wkracza w kolejną dekadę swojego istnienia, a pierwszą swoją odsłonę, co też może niebagatelne, zaznaczył w roku siedemdziesiątej rocznicy kapitulacji faszystowskich Niemiec.

Natomiast rok ubiegły dla „Filologii Polskiej” okazał się szczególny. Wtedy to upłynęło pierwsze dziesięciolecie funkcjonowania tytułu w obiegu czytelnicznym. A zgodnie z zapowiedzią, tym razem ukazują się kolejne materiały archiwalne, poświęcone właśnie rocznikowi. Powstały, warto kolejny raz podkreślić, dzięki współpracy ze studentami, co napawa szczerym optymizmem.

*

W związku z jubileuszowym charakterem numeru redakcja rocznika zwróciła się z oficjalną prośbą do Pani Profesor Grażyny Borkowskiej, reprezentującej – w randze Prezesa Zarządu Głównego – Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza, o patronowanie i symboliczny udział w tym przedsięwzięciu wydawniczym. W uzasadnieniu uwypuklono fakt, iż Profesor Władysław Magnuszewski nie tylko był wieloletnim członkiem Towarzystwa, ale także przez ponad dwie dekady sprawował funkcję jego przewodniczącego w Oddziale Zielonogórskim. Prośba zyskała aprobatę, za co serdecznie dziękuję również ze względów osobistych, ponieważ od kilkunastu miesięcy obo-

wiązki przewodniczącego tego oddziału sprawuje niżej podpisany, a przecież w szeregi zrzeszonych w tej organizacji przyjmował mnie właśnie Profesor Magnuszewski, mój Nauczyciel i Mistrz, któremu rozmaicie jestem zobowiązany spłacić dług wdzięczności. Obecność Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza w „Filologii Polskiej” 2025 (11) zaświadcza odpowiedni logotyp.

Tom wzbogacono o portretowe fotografie Profesora, wykonane przez Czesława Łuniewicza w 1978 roku i następnie zdeponowane w Archiwum Państwowym w Zielonej Górze, skąd je pozyskano pod koniec czerwca 2025 roku. Pracownikom instytucji i zwłaszcza Panu Doktorowi Grzegorzowi Ostrowskiemu dziękuję za ich bezpłatne udostępnienie w formie nadającej się do publikacji (wcześniej pozostawały wyłącznie w negatywach). Wybór tych zdjęć zdobi okładkę i pierwszą stronicę zeszytu, wszystkie zaś można oglądać w „Almanachu” rocznika online 2023 (4) – cała kolekcja w sumie liczy ich 12 (tabl. 119 i 120).

Wolno wierzyć, że tę okolicznościową inicjatywę uświetni również zamieszczenie w numerze reprodukcji autentycznego rękopisu Profesora Władysława Magnuszewskiego, utrwalonego w końcowych partiach tomu. Jest to autograf odpisu (najpewniej z lat siedemdziesiątych XX w.) krótkiego utworu pt. *Deklaracja abo objaśnienie kart kozackich* wytlóconego w 1621 roku; treść broszury (na podstawie pierwodruku) jest obecnie znana i udostępniona publiczności czytelniczej choćby w monografii z 2009 roku, a w istocie stanowi polską wierszowaną parafrazę manuskryptowych subskrypcji łacińskich, w jakie wyposażono oryginalną talię kart do gry, których reedycję zaprezentowano na łamach „Filologii Polskiej” 2024 (10). To wyraźne świadectwa wielorakich inspiracji badawczych Profesora Magnuszewskiego. Zapis ten powstał na podstawie autopsji w bibliotece, ponieważ nie istniała ówczesnie możliwość pozyskania przynajmniej fotokopii starodruku, odpis sporządzono na kartach zwykłego zeszytu w formacie A5. W sumie to też kawał poglądowej historii o warsztacie badawczym sprzed dekad. Nadto budzi podziw rzetelność sposobu odwzorowania tekstu, zachowano tu bowiem zastaną w broszurze pisownię wielkich i małych liter, ówczesną ortografię, a nawet pochylenie samogłosek, zarazem sygnalnie odnotowano miejsca z ornamentami graficznymi zabytkowego druku, zarejestrowano treść kustoszy oraz oznaczeń arkuszy, wzbogacając całość o paginację według bliższych naszym czasom rozwiązań. Materiał ten, obok innych (przede wszystkim już młodszych fotokopii), znajduje się w zbiorach prywatnych piszącego te słowa, a trafił do tego domowego archiwum (również z kilkoma książkami) ok. roku 1997 jako dar od Wdowy po Profesorze, za co Pani Doktor Zofii Magnuszewskiej serdecznie dziękuję. I żałuję, że od dłuższego czasu z powodów zdrowotnych nie mamy już szansy na krótkie nawet spotkanie nad grobem zmarłego w 1996 roku Uczonego.

Redaktor naczelny

WPROWADZENIE DO ZESZYTU

Najnowszy numer w jego części naukowej ukazuje się w dwóch działach. Składają się na nie szkice i rozprawy nadesłane z Berlina, Częstochowy, Gorzowa Wielkopolskiego, Krakowa, Łodzi, Tarnowa, Warszawy, Zielonej Góry. Inicjalną partię zapowiada tytuł *Wokół wartościowania*, wtórą zaś – *Zapisy, studia, dokumenty*.

Pierwszy segment tomu otwiera artykuł Janusza Królikowskiego, ukazującego pochlebstwo jako zjawisko moralnie naganne w średniowiecznej myśli etycznej, ponieważ destabilizowało relacje społeczne, stąd też potępienie tej patologii choćby w *Boskiej komedii* Dantego. Analiza ta staje się fundamentem obserwacji, które potwierdzają obecność problemu we współczesnym świecie. Zdzisław Kłos dzieli się reminiscencjami z oglądu warszawskich ulic, a właściwie ich nazw – te ostatnie służyły czasowo, jak wiadomo (dłużej bądź krócej w zależności od koniunktury politycznej), apoteozie autokratycznych sprawców urbanistycznej mozaiki toponimicznej polskiej stolicy, ponieważ nawet „krzywopoboczna” ścieżka mogła zapewnić znaczący potencjał w promocji wyznawanej ideologii, a jeszcze większy gwarantowały okazałe ciągi komunikacyjne. Nie tylko dylematy badawcze reprezentuje szkic Doroty Dąbrowskiej, przecież wątpliwości niepozbawieni są również autorzy wziętych pod lupę reportaży. Ci ostatni balansują bowiem między wolą dochowania wierności zasadzie obiektywizmu i zarazem dają upust swoim emocjom, ujętym w formę rozmaitych refleksji osobistych oraz indywidualnych osądów moralnych. Wpisy Przemysława Czarnka na platformie „X” (dawniej: Twitter) stały się przedmiotem rozważań Magdaleny Hawrysz oraz Julii Wojtysiak – treści publikowane przez byłego ministra, jak wynika z ich oceny pod kątem retorycznej perswazji, okazują się istotnym budulcem internetowego wizerunku osoby i nade wszystko lojalnego członka partii.

W segmencie drugim na jego początku przeczytamy tekst Wioletty Stańczak, poświęcony czasopismu „W Drodze”, publikowanemu podczas II wojny światowej. Tytuł ten ówczesnie stanowił ważny element polskiego życia intelektualnego i kulturalnego na obczyźnie; dokumentuje nadto dążenie do zachowania tożsamości narodowej wśród rodzimych żołnierzy i przymusowych uchodźców z ojczyzny w Palestynie, odgrywał zarazem rolę swoistego „łącznika” z okupowaną wtedy Rzeczpospolitą. Maciej Kubiak pochyła się nad zagadnieniem kobiety w twórczości Stanisława Staszewskiego. Tropi ślady rzeczywiste, historycznie możliwe do udokumentowania, ale nie tylko, ponieważ w studium ukazuje barwną mozaikę prawdopodobnych inspiracji barda (młodopolską estetyką, archetypami kulturowymi), zmodyfikowanych wszakże zgodnie z duchem

czasu i według reguł mitologizacji czy strategią poddawania literackiego portretu autentycznych osób „obróbce” symbolicznej. W całości nie umknęły aspekty muzycznych osiągnięć „Taty Kazika”, jedno z nich w odcieku po raz pierwszy ukazuje się w przestrzeni publicznej. Dzieje „skrzynek radiowych” (zapewne wywiedzionych w pomysłach z tych tradycyjnych, pocztowych) odtwarza Paulina Zwolińska-Pieniążek. Słusznie stwierdza, iż taki właśnie model komunikacji z odbiorcą, a zwłaszcza wzajemnej interakcji (mimo iż ograniczonej), zyskał rangę płaszczyzny, na której rodziła się bliższa więź między słuchaczem i nadawcą odpowiedzialnym za jakość fal rozprzestrzeniających się w eterze. Shrekorewolucję definiuje Paulina Borowczyk jako efekt niezwykłego m.in. podejścia do warstwy dialogicznej, intertekstualnych aluzji, pastiszu konwencji bajkowej, nowoczesnej animacji i także dubbingu, zwłaszcza w polskim wydaniu – ten właśnie ponoć „Amerykanie jednogłośnie uznali za najlepszy na świecie”. Dominika Izdebska-Długosz upomina się o ocenę poziomu metodologicznej świadomości studentów w zakresie teoretycznych założeń glottodydaktyki, wskazując bezpośredni wpływ tych ostatnich na efekty praktyczne w procesie edukacyjnym. Piotr Kładoczny dzięki próbie frekwencyjnej dowodzi, iż wzrok dominuje w aktach opisu świata przedstawionego (co raczej oczywiste), niemniej w szczególnych sytuacjach narracyjnych – gdy np. wchodzi w rachubę utrata wzroku piszącego bądź jednostkowych relacji interpersonalnych – kwestia ta wygląda zupełnie inaczej. Podkasztem Joanny Okuniewskiej zajęła się Dominika Poroszeńska i przekonuje, że *Ja i moje przyjaciółki idiotki* to cykl wielorako zróżnicowany gatunkowo, co przekłada się na stwierdzenie o chwiejności genealogicznej przekazu, w istocie łączącego blog, stand-up oraz list do redakcji.

W odrębnej sekcji znajdują się dwie recenzje – Izabeli Jabłońskiej, która pochyliła się nad *Leksykonem żeńskich nazw stanowisk, funkcji i tytułów na Uniwersytecie Zielonogórskim* wydanym w roku 2024. Natomiast Izabela Taraszcuk podzieliła się garścią refleksji, wzbogaconych o dostrzeżone pokrewieństwa tematyczne, o zbiorze opowiadań pt. *Bez nadziei* napisanych przez studentów w ramach zajęć poświęconych kreatywnemu pisaniu.

*

Regionalia lubuskie otwiera stosunkowo obszerny przegląd działalności Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Zielonogórskiego zarejestrowany na łamach rocznika. Materiał powstał dzięki zaangażowaniu studentek – Izabeli Jabłońskiej oraz Michaliny Majkowskiej. W nurcie tych podsumowań mieści się także zestawienie bibliograficzne zawartości rocznika z ostatniego dziesięciolecia (2015-2024) opracowane przez rzeczoną właśnie M. Majkowską, a także syntetyczne ujęcie tego dorobku poprzez kompletny rejestr nazwisk autorów „Filologii Polskiej” i słów kluczowych, skrótowo definiujących naukowy zakres podejmowanych i opublikowanych w tym okresie studiów. Odrębną dokumentację przygotowała Mirosława Szott, koncentrując się wszakże na opublikowa-

nich fragmentach poezji i prozy, zarazem ogłąd rozszerzyła o rok bieżący. Nie braknie tu czołowych twórców, wielokrotnie nagradzanych Lubuskim Wawrzynem Literackim, jak choćby Czesław Sobkowiak czy Krzysztof Fedorowicz. Małgorzata Mikołajczak scharakteryzowała majową konferencję, zorganizowaną z inicjatywy Lubuskiego Towarzystwa Naukowego pod hasłem „Archiwum: miejsce pamięci – pamięć miejsca”. Wybór prywatnej kolekcji epistolograficznej omówił Eugeniusz Kurzawa, długie lata korespondujący z reprezentantami różnych dziedzin życia. Niewątpliwie ozdobą tych właściwie (również) wspomnień osobistych jest grupa reprodukcji listów napisanych przez Wiesława Ochmana, Andrzeja Strumiłłę, Jerzego Tumaniszwillę, Andrzeja Krzysztofa Waśkiewicza. Joanna Andrzejczak przypomina sylwetkę... niedźwiedzia, Niedźwiedzia Wojtka, który trwale wpisał się w nie tylko polski obraz historii II wojny światowej. Joanna Gorzelana zaś upomina się o odpowiednią rangę *savoir vivre*’u w edukacji akademickiej. W segmencie tym nie brakuje i *Bibliografii lubuskiej polonistyki akademickiej za rok 2024*, tradycyjnie zredagowanej przez Kamila Baszewskiego.

Dział literacki otwiera poezja Patrycji Mierzejewskiej. Jej trzy zimowe wiersze pokazują wrażliwość na zwierzęcy świat. Grażyna Rozwadowska-Bar dotyka tematu nieobecności matki, odchodzenia i czasu. Protest song stał się osnową wypowiedzi Izabeli Taraszcuk, manifestującej swój sprzeciw wobec skrajności, mowy nienawiści i bestialstwa. Laureat Lubuskiego Wawrzynu Literackiego 2024 w kategorii poezja – Bartosz Konopnicki – przenosi w krainę własnej wyobraźni, niepozbawionej serii indagacji: „ciągle pytasz / i pytasz”. To bardzo ciekawy zestaw. Natomiast Władysław Edelman debiutuje na łamach „Filologii Polskiej” wciągającym i przewrotnym opowiadaniem pt. *Bliźniaki*.

Zapraszamy do lektury.

Redakcja